
 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-3-121-127>

 <https://orcid.org/0009-0008-8250-9092>

БІЛАН Марія Вікторівна

здобувачка відділу андрагогіки,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
e-mail: mbilan1317@gmail.com

УДК 374.7.091(71)(045)

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ ІМІГРАНТІВ У КАНАДІ

Канада є країною, в якій частка іммігрантів є доволі високою, а кількість новоприбулих продовжує зростати. Завдяки політиці інтегрування іммігрантів у суспільство, Канада стала однією із найбільш привабливих для імміграції країн. Звернення до аналізу міграційної політики цієї країни значно актуалізувалося у зв'язку з тим, що Канада гостинно прийняла українських біженців, що змушені були шукати безпечного притулку через повномасштабну війну, розв'язану Росією проти України.

Метою статті є висвітлення наявних освітніх програм і курсів, що пропонуються дорослим іммігрантам у Канаді для їх успішної інтеграції в суспільство і ринок праці.

Результати. Досліджено низку освітніх програм для дорослих іммігрантів, що реалізуються на федеральному рівні. Проаналізовано співставлено їх основні риси; описано механізми фінансового забезпечення; виокремлено головні недоліки.

З'ясовано, що мовне питання для іммігрантів є найактуальнішим. Тому більшість навчальних програм чи курсів для іммігрантів в Канаді створено з акцентом на удосконалення мовленнєвих навичок. Крім того, усі програми для іммігрантів орієнтовані на вивчення культурних особливостей нового суспільства. Ще однією спільною рисою навчальних програм для іммігрантів є їх фінансування. Оскільки освіта дорослих переважно фінансується федеральним урядом Канади, його фондами, чи урядами провінцій, фінансування навчання дорослих іммігрантів також здійснюється за їх рахунок. За місцем організації та реалізації навчальних програм, їх можна розрізняти, як ті, що проводяться освітніми закладами чи установами та ті, що проводяться за їх межами. Перші реалізуються на основі само-фінансування, другі – за рахунок роботодавців чи громад.

Висновки. Досвід Канади з успішної інтеграції іммігрантів у суспільство та ринок праці заслуговує ретельнішого вивчення, виокремлен-

ня позитивних ідей, їх критичного осмислення та впровадження в практику інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Ключові слова: дорослі, іммігранти, Канада, освітні програми для дорослих іммігрантів, основні характеристики, недоліки.

Постановка проблеми. Як відомо, Канада є країною, де частка іммігрантів є доволі високою. За статистичними даними, понад 7,54 млн канадців народилися за межами країни. Це означає, що 21,9% усього населення Канади є іммігрантами, тобто кожен п'ятий громадянин. Кількість новоприбулих до Канади продовжує невпинно зростати. Так, за період 2002–2003 рр. 199 170 іммігрантів приїхали до цієї країни на постійне проживання. Для порівняння, за період 2020–2021 рр. вже 226 203 осіб іммігрувало до Канади [1]. Завдяки своїй політиці інтегрування іммігрантів у суспільство, Канада стала однією із найбільш привабливих для імміграції міжкультурних і міжетнічних країн. Звернення до аналізу міграційної політики цієї країни значно актуалізувалося у зв'язку з тим, що Канада гостинно прийняла українських біженців, що змушені були шукати безпечного притулку через повномасштабну війну, розв'язану Росією проти України. Крім того, імміграція відіграє важливу роль в економічному зростанні країни, зокрема працівники з зарубіжжя допомагають заповнити прогалини на ринку праці у кваліфікованій робочій силі у різних провінціях і територіях; новоприбулі з навичками бізнесмена започатковують нові бізнеси; працюючі іммігранти сплачують податки, що направляються на різні соціальні програми підтримки; іммігранти привносять унікальний досвід у свої нові громади і на робочі місця, що дозволяє нестандартно вирішувати виклики; високий рівень імміграції приваблює молодь з різних країн. Разом з тим, існує й велика кількість проблем, пов'язаних з імміграцією. Однією з найвагоміших є невикористані можливості і знання дорослих, які мають певні професійні навички. Серед інших, варто назвати, й мовну проблему – недостатнє або повне незнання мови та подальше набуття новоприбулими нових освітніх кваліфікацій, відсутність яких значно утруднює їх інтеграцію у суспільство.

Аналіз останніх публікацій з досліджуваної проблеми. Питання освіти дорослих іммігрантів досліджувалося як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Варто зазначити, що ці питання досліджувалися у більш широкому контексті – з

позицій загальних положень освіти дорослих (С. Архипова, Т. Десятов, Н. Ничкало, Л. Лук'янова, Л. Пуховська та ін.), в межах вивчення системи освіти дорослих у Канаді (О. Барабаш, О. Котлякова, О. Терепенко, О. Огієнко та ін.). Найбільш наближеною до нашого наукового пошуку за цілями дослідження та змістом є дисертація М. Бусько, якої присвячена дослідженню того, як організовано навчання іммігрантів у системі освіти дорослих Канади [2]. Науковиця здійснила комплексний аналіз організації навчання іммігрантів у системі освіти дорослих Канади завдяки обґрунтуванню методологічних засад та поняттєво-категорійного апарату дослідження, з'ясуванню особливостей державної підтримки й управління системою навчання дорослих іммігрантів у Канаді, здійсненню аналізу змістового наповнення навчання іммігрантів у системі освіти дорослих Канади. М. Бусько охарактеризувала форми і методи навчання дорослих іммігрантів. На основі узагальнення отриманих результатів, нею також було визначено можливості творчого використання прогресивних ідей канадського досвіду навчання іммігрантів у системі освіти дорослих України.

Серед зарубіжних вчених варто назвати П. де Броукера (P. de Broucker), Дж. Майлса (J. Myles), Р. Мазумдара (R. Mazumdar), М. Райхана (M. Raihan), Н. Чоудхарі (N. Chowdhury), Т. Турін (T. Turin), К. Рубенсон (K. Rubenson), Дж. Хекман (J. Heckman) та багато інших.

Так, група вчених М. Райхан (M. Raihan), Н. Чоудхарі (N. Chowdhury), Т. Турін (T. Turin) досліджували роль кваліфікованих іммігрантів для соціального та економічного розвитку Канади. Вони з'ясували, що у кваліфікованих працівників менше шансів знайти роботу, яка б відповідала їхнім навичкам, через відсутність інклюзивної політики професійної інтеграції після імміграції та підтримки зі сторони держави і громад. Як правило, вони заробляють менше і часто живуть нижче межі низького доходу порівняно з їхніми колегами, які народилися в Канаді. Кваліфіковані іммігранти продовжують стикатися з великими труднощами в отриманні бажаної роботи, незважаючи на те, що вони мають достатні навички та повноваження, подібні, якщо не кращі, до тих, хто народився в Канаді. Все це в комплексі впливає на соціальну інтеграцію іммігрантів та їх психологічне благополуччя. Дослідники дійшли висновку, що в Канаді необхідно розвивати ініціативи міждисциплінарних і багатогалузе-

вих стейкхолдерів для покращення психічного благополуччя кваліфікованих іммігрантів шляхом надання їм рівних можливостей з громадянами Канади, можливостей, позбавлених соціальної ізоляції та маргіналізації [3].

Пріоритетною темою досліджень інтеграції іммігрантів у суспільство є вивчення державної мови країни, у нашому випадку – англійської та французької мов. У цьому контексті привертає увагу дослідження, виконане Д. Флемінгом (D. Fleming), в якому розкрито етапи розвитку мовних програм для іммігрантів у Канаді з позицій білінгвальності та мультикультурності [4].

Мета статті. З огляду на малочисельні публікації вітчизняних науковців, що стосуються навчання дорослих іммігрантів, та досить добре розкрити тему у зарубіжному науковому просторі, авторка звернулася до питання навчання дорослих іммігрантів у Канаді, як країни-лідера з імміграції, задля висвітлення наявних освітніх програм і курсів. На думку авторки, поінформованість про такі програми українців, що залишили Україну через російську воєнну агресію та приїхали до Канади, може сприяти їх входженню на ринок праці, а відтак й успішній інтеграції в нове суспільство.

Виклад основного матеріалу. З метою успішної інтеграції новоприбулих іммігрантів необхідно, щоб вони опанували важливими навичками, що затребувані канадським суспільством. Разом з тим, як зазначає А. Серватіус (A. Servatius), доволі часто іммігранти володіють такими навичками і досвідом, навіть більшою мірою, ніж громадяни-уродженці Канади. Але, у будь-якому випадку, найбільшою перешкодою для них є володіння офіційною мовою [5].

Зважаючи на важливість мовного питання, більшість навчальних програм чи курсів для іммігрантів в Канаді створено з акцентом на удосконалення мовленнєвих навичок. Крім того, усі програми для іммігрантів орієнтовані на вивчення культурних особливостей нового суспільства.

Ще однією спільною рисою навчальних програм для іммігрантів є їх фінансування. Оскільки освіта дорослих переважно фінансується федеральним урядом Канади та його фондами, чи урядами провінцій, фінансування навчання дорослих іммігрантів також здійснюється за їх рахунок. Однак, додатковими джерелами фінансування можуть бути й неурядові та релігійні організації, особливо програми гостинності, які вони пропонують іммігрантам, і в деяких

випадках навіть роботодавці, коли мова йде про програми стажування працівників на робочому місці. Таким чином, узагальнюючи, можна констатувати, що фінансування навчання дорослих іммігрантів у Канаді, а також забезпечення доступу до нього може здійснюватися приватним або громадським сектором. Різні неурядові та релігійні організації також пропонують свої послуги, які доповнюють пропозиції вище згаданих секторів.

За місцем організації та реалізації навчальних програм, їх можна розрізнити, як ті, що проводяться освітніми закладами чи установами та ті, що проводяться за їх межами. Перші реалізуються на основі самофінансування, другі – за рахунок роботодавців чи громад.

За статистичними даними Канади щодо іммігрантів, у 2022 р., 62% віком від 15 років і вище працюють, причому рівень зайнятості іммігрантів, які прибули до Канади за останні п'ять років, становить 70,7%, що є вищим показником, ніж у жовтні 2019 р. до пандемії [6]. Крім того, відбувся певний зсув у зайнятості на повний робочий день. Так, протягом останніх 12 місяців на 3,9% чоловіків знайшли роботу на повний робочий день. Серед жінок-іммігрантів цей показник зріс на 1,9%. Рівень зайнятості чоловіків на неповний робочий день залишився незмінним, в той час, як кількість жінок, які влаштувалися працювати на неповний робочий день зростає на 5,7% [6]. Як свідчать показники, збільшення зайнятості для обох статей відбулося переважно в основній працездатній віковій групі 25–54 років.

Отже, зростання рівня зайнятості іммігрантів свідчить про ефективну політику Канади щодо інтеграції іммігрантів у суспільство та ринок праці завдяки освітнім програмам і навчальним курсам. Розглянемо освітні програми для іммігрантів, що реалізуються на федеральному рівні.

Насамперед, варто згадати канадську програму робочих стратегій (Canadian Job Strategies – CJS), створену на вимогу федерального уряду Канади у 1978 р. Її головною метою було забезпечити можливість вивчити принаймні одну із офіційних мов країни для іммігрантів і для народжених у Канаді, які не могли влаштуватися на роботу через недостатнє знання офіційної мови – англійської чи французької. Федеральний уряд реалізує цю програму через так звані «місця для навчання» (training seats) [7]. Це означає, що уряду належить право виділити місце для навчання тому

чи іншому непрацевлаштованому дорослому, який буде навчатися за цією програмою повний день. Отже, уряд допомагає йому/її фінансово, забезпечуючи їх базові потреби для проживання, тобто виплачує слухачу базовий прожитковий мінімум. У деяких випадках уряд надає допомогу по страхуванню на випадок безробіття.

Крім того, федеральний уряд, а також уряди провінцій, фінансують освітні заклади, що розробляють навчальний план для цієї програми, підбирають відповідні навчально-методичні матеріали, обирають систему оцінювання результатів навчання та здійснюють його. Разом з тим, ця освітня програма не позбавлена й певних недоліків, зокрема через відсутність єдиного керування відповідальність за реалізацію покладено на окремі заклади, які пропонують ці навчальні програми і курси.

Попри те, що ця програма фінансується федеральними урядом та урядами провінцій Канади, однак жодних вказівок, рекомендацій щодо методології викладання офіційної мови як іноземної, розроблення навчальних програм чи підготовки вчителів, інструкторів, тренерів не пропонується. Відтак, відсутні й єдині вимоги до результатів навчання. Окрім зазначеного, до недоліків програми можна віднести й відносно невелику кількість мігрантів, що брали участь у ній. Їх чисельність рідко перевищувала 15 тис. осіб за рік. Цілком закономірно, що значно більше мігрантів у країні потребували такої підготовки. Також варто зазначити й обмеження, через які не всі кандидати могли зареєструватися на CJS. До прикладу, новоприбулі до Канади не мали жодного досвіду роботи в приймачій країні або ж мали доволі невеликий досвід. У цьому випадку вони не могли скористатися програмою, оскільки не були в страхових реєстрах на випадок безробіття. На додаток, право скористатися цією програмою мали лише голови сімейства, тобто той член сім'ї, хто був основним годувальником і заробляв більше. З точки зору гендерності, як правило, це були чоловіки. Отже, основними учасниками програми CJS ставали чоловіки.

Іншою відомою освітньою програмою для іммігрантів, що успішно себе зарекомендувала, є «Навчання мові ринку праці» (Labour Market Language Training – LMLT). Програму розроблено у 1991 р. за австралійською моделлю вивчення англійської мови як іноземної. Її основним завданням є підвищити рівень володіння англійською мовою дорослими іммігрантами для спіл-

кування в соціальному і професійному середовищі задля збільшення можливостей працевлаштуватися і формування почуття впевненості і здатності самореалізуватися. Програма існувала недовго, її замінила інша освітня програма федерального рівня – Language Instruction for Newcomers to Canada (LINC – мовна підготовка новоприбулих до Канади).

Мета освітньої програми федерального рівня LINC – допомогти новоприбулим опанувати на достатньому і базовому рівнях однією чи обома офіційними мовами приймачої країни. Таким чином, знання офіційної мови має сприяти інтеграції дорослих іммігрантів і біженців у канадське суспільство [7]. Програму розроблено і впроваджено у 1992 р. Відповідальність за її реалізацію несе федеральний уряд Канади, а саме Департамент громадянства та імміграції. Завданням програми LINC є забезпечити вразливі групи іммігрантів і біженців можливість уникнути дискримінації за мовною ознакою, гарантувати соціальну інклюзію та працевлаштування [8]. Оскільки ця програма розроблена за австралійською моделлю, вона має спільні з нею риси. До прикладу, її стратегічні цілі. Так, мета LINC полягає в тому, щоб «поєднати імміграційні служби з реєстрацією громадянства, забезпечити розуміння унікальних ідеалів канадців і допомогти побудувати сильнішу Канаду» [7]. Разом з тим, освітня програма LINC відрізняється від австралійської моделі, насамперед, методами оцінювання і навчальними планами, механізмами фінансування. В Канаді на додаток до фінансування урядом, програма щороку отримує грантову підтримку.

Необхідно зазначити, що попри те, що вона діє по всій країні, програма у провінціях може називатися по-різному. Так, у Британській Колумбії вона відома як ELSA (English Language Services for Adults), а в Манітобі є частиною системи вивчення ESL і відома під назвою «Англійська мова для дорослих як іноземна» (Adult English as Second Language – AESL). Крім того, спочатку програма LINC пропонувалася на трьох рівнях (LINC 1, 2 і 3). Нині ж вона доступна до п'ятого рівня 5, однак не у всіх провінціях.

LINC програма, як правило, розрахована на 900 годин навчання, що становить близько одного року повного робочого дня або трьох років неповного робочого дня з моменту початку [9]. LINC і провінційні програми, пов'язані з нею, включають реєстрацію дорослих, поступове або посеместро-

ве зарахування, одномовне навчання, обмежений доступ до комп'ютерного навчання та часту зміну інструктора. У деяких випадках, однак, може бути один і той самий інструктор на всіх рівнях. Навчання за LINC програмою переважно проводиться на базі середніх шкіл та бібліотек, хоча можуть реалізовуватися і на робочих місцях. Останнім часом, з'явилася ціла низка нововведень, зокрема заняття для певних етнічних спільнот або жінок, більш гнучка система надання освітніх послуг, що враховує потреби людей похилого віку.

Як і попередні програми, програма LINC не позбавлена недоліків, зокрема: відсутність єдиного національного центру для здійснення координації й управління дослідженнями, розробленням навчально-методичного забезпечення тощо. Якщо порівнювати цю програму з попередніми двома, варто також згадати, що, на відміну від них, LINC програма має достатнє фінансування; в її межах проводяться систематичне оцінювання і переведення студентів до інших груп, вищих за мовним рівнем; має місце щорічне оновлення навчально-методичних матеріалів і розроблення навчальних планів.

Найновітнішою програмою федерального рівня для дорослих мігрантів можна вважати Програму поселення та адаптації іммігрантів (Immigrant Settlement and Adaptation Program – ISAP), якою опікується Служба громадянства та імміграції Канади (Citizenship and Immigration Canada – CIC). Програма ISAP має на меті допомогти іммігрантам влаштуватися та інтегруватися в канадське суспільство через прямі послуги, що пропонуються іммігрантам, такі як орієнтація, переклад, усний переклад, звернення до громадських ресурсів, консультування, інформаційні послуги та послуги, пов'язані з працевлаштуванням. В межах ISAP пропонуються непрямі послуги, деякі з них освітні – вивчення офіційної мови приймаючої країни, семінари, воркшопи, програми навчання персоналу, проекти досліджень і розробок [10, с. 1]. Таким чином, ця програма не є навчальною. Однак в її межах для вивчення однієї з офіційних мов Канади іммігрантам пропонується описана вище програма мовної підготовки новоприбулих LINC. Така увага мовній підготовці новоприбулих викликана тим, що для працевлаштування необхідні щонайменше базові мовні знання. Саме тому, на наше переконання, використання навчальної програми LINC, що вирізняється своєю ефективністю та якістю, є доцільною і затребуваною та

доволі гнучкою. Тобто в її реалізації пріоритети надання послуг легко змінюються: з прямих до непрямих.

У провінції Альберта, наприклад, для новоприбулих в межах ISAP пропонується LINC, що відповідає четвертому рівню Програмних результатів вивчення мови (Canadian Language Benchmarks), що є доволі високим рівнем. Це зумовлено тим, що за даними CIC, близько 54% іммігрантів до Альберти вже володіють англійською мовою [10, с. 10]. Однак, окрім мовних курсів мігрантам пропонуються й консультації та семінари з працевлаштування.

Серед навчальних програм федерального рівня, що їх пропонує CIC, слід згадати ще одну – мовні курси підвищеного рівня (Enhanced Language Training – ELT), що розраховані на висококваліфікованих іммігрантів, яким не вистачає знання англійської чи французької мов, щоб мати можливість використовувати свої навички найбільш оптимально. Програму розроблено на початку 2000-х рр. Її стратегічним завданням є забезпечення підвищеного рівня мовної підготовки людських ресурсів, що прибули до Канади, для більш повної їх участі в ширшому діапазоні контекстів і незалежному функціонуванні в освітньому, соціальному і професійному середовищах [10, с. 1]. Фінансується навчальна програма за рахунок організацій і компаній, які потребують висококваліфікованих працівників з високим рівнем мовної підготовки, щоб задовольнити потреби ринку праці кожної провінції.

Систематизовану інформацію щодо проаналізованих наявних освітніх програм для дорослих іммігрантів у Канаді представлено у таблиці 1.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, варто зазначити, що описані вище освітні програми не є взаємовиключними. Вони доповнюють одна одну, кожна має свої характеристики, особливості та недоліки. Крім того, кожна провінція та територія Канади має в своєму арсеналі власні навчальні курси для дорослих іммігрантів. Їхньою об'єднуючою рисою є спрямування на успішну інтеграцію іммігрантів у канадське суспільство та ринок праці. Зважаючи на успішний досвід в реалізації освітніх програм для дорослих іммігрантів, видається доцільним його ретельне вивчення, критичне осмислення позитивних ідей та впровадження у вітчизняні реалії, зокрема у практику інтеграції внутрішньо переміщених осіб у нові громади за їхнім новим місцем проживання.

Тож перспективним напрямом подальших наукових розвідок може стати всебічне дослідження освітніх програм, що про-

понується вимушеним переселенцям в Україні, зокрема в неформальній освіті; напрацювання методичних рекомендацій щодо інтеграції цієї вразливої категорії дорослих у суспільство і ринок праці через

освітні програми; здійснення інших порівняльних досліджень, зокрема досвіду США, Австралії, а також європейських країн.

Таблиця 1

Характеристика освітніх програм
для дорослих мігрантів у Канаді

№	Назва програми для дорослих мігрантів	Англomовна назва	Рік	Коротка характеристика
1.	Канадська програма робочих стратегій	Canadian Job Strategies – CJS	1978	– розроблена на вимогу федерального уряду; – можливість вивчити принаймні одну із офіційних мов країни; – реалізується через «навчальні місця»; – уряд вибирає та затверджує кандидатів; – фінансується федеральним і провінційними урядами; – слухачі отримують матеріальну допомогу – базовий прожитковий мінімум; – заклади освіти відповідають за реалізацію
2.	Навчання мови ринку праці	Labour Market Language Training – LMLT	1991	– розроблено за австралійською моделлю вивчення англійської мови як іноземної; – володіння англійською мовою для спілкування в соціальному і професійному середовищі; – забезпечує можливості працевлаштуватися; – формує почуття впевненості і здатності самореалізуватися.
3.	Мовне навчання для новоприбулих до Канади	Language Instruction for Newcomers to Canada – LINC	1992	– освітня програма федерального рівня; – допомагає опанувати на достатньому і базовому рівнях обома офіційними мовами; – фінансується урядом; – отримує грантову підтримку; – систематичне оцінювання знань та переведення слухачів до груп з вищим рівнем
4.	Мовні курси підвищеного рівня	Enhanced Language Training – ELT	2000-ні рр.	– освітня програма федерального рівня; – забезпечує підвищений рівень мовної підготовки; – спрямована на незалежне функціонування іммігрантів в освітньому, соціальному і професійному середовищах; – фінансується за рахунок організацій і компаній, які потребують висококваліфікованих працівників з високим рівнем мовної підготовки; – враховує потреби ринку праці кожної провінції.

Джерело: систематизовано автором.

Список бібліографічних посилань
References

1. Canada Statistics and Facts. (2021). Retrieved from: <https://manaimmigration.com/immigration/canada-statistics-and-facts/>
2. Бусько, М. (2014). *Організація навчання іммігрантів у системі освіти дорослих Канади*: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка. 22 с.
Busko, M. (2014). The organization of immigrant education in the adult education system of Canada: Extended abstract of thesis PhD dissertation in Pedagogy. Zhytomyr: Zhytomyr Ivan Franko State University. 22 p. (in Ukr.).
3. Raihan, M.M.H., Chowdhury, N. & Turin, T. C. (2023). Low Job Market Integration of Skilled Immigrants in Canada: The Implication for Social Integration and Mental Well-Being. *Societies*, 13, 75. DOI: <https://doi.org/10.3390/soc13030075>
4. Fleming, D. (2007). Adult immigrant ESL programs in Canada: Emerging trends in the contexts of history, economics and identity. In (Eds. Cummins, J. & C. Davison) *The International Handbook of English Language Teaching*. New York: Springer. Pp. 181-194.
5. Cervatiuc, A. (2008). Deconstructing the environment: the case of adult immigrants to Canada learning English. *Journal of Identity and Migration Studies*, 2(2). Pp. 1-8.
6. Robitaille, E. (2022). Statistics Canada data shows that immigrants have a high rate of employment. *The*

- Voice of Canadian Immigration*. Retrieved from: <https://www.cicnews.com/2022/11/statistics-canada-data-shows-that-immigrants-have-a-high-rate-of-employment-1131798.html#gs.39fxh0>
7. Cumminns, J. & Davison, C. (2007). *International Handbook of English Language Teaching*. London: Springer.
 8. StudyCorgi. (2021, November 29). *Adult Education for Canadian Immigrants*. Retrieved from: <https://studycorgi.com/adult-education-for-canadian-immigrants/>
 9. Citizenship and Immigration Canada. (2002). *Fact sheet: Language Instruction to Newcomers to Canada*. Retrieved from: <http://www.cic.gc/english/newcomer/linc-fs1.html>
 10. Centre for Canadian Language Benchmarks. (2004). *ELT Research Project Report*. Toronto, Ontario. Retrieved from: https://www.language.ca/wp-content/uploads/2004/12/elt_reportfinal_consolidated.pdf

BILAN Mariia

Ph.D. Student of Andragogy Department,
Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education
of National Academy of Educational Sciences of Ukraine

EDUCATIONAL PROGRAMS FOR IMMIGRANT ADULTS IN CANADA

Summary. *Introduction. Canada has quite a high share of immigrants, and the number of newcomers continues to grow. Thanks to the policy of integrating immigrants into its society, Canada has become one of the most attractive countries for immigration. The attention to the analysis of the migration policy of this country is significantly updated because Canada has hospitably received Ukrainian refugees who were forced to seek safety and shelter due to the full-scale war unleashed by Russia against Ukraine.*

The purpose of the article is to highlight the available educational programs and courses offered to adult immigrants in Canada for their successful integration into society and the labor market.

The results. A number of educational programs for immigrant adults implemented at the federal level were studied. Their main features were analyzed and compared; financial support mechanisms were described; the main shortcomings were highlighted.

It was found that language is the most relevant problem for immigrants. Therefore, most educational programs or courses for immigrants in Canada are designed with an emphasis on improving speaking skills. In addition, all programs for immigrants are focused on studying the cultural characteristics of the new society. Another com-

mon feature of educational programs for immigrants is their funding. Because adult education is primarily funded by the Canadian federal government, its foundations, or provincial governments, adult immigrant education is also funded by them. According to the place of organization and implementation of educational programs, they can be distinguished as those conducted by educational institutions or institutions and those conducted outside their boundaries. The first ones are implemented on the basis of self-financing, and the second ones – at the expense of employers or communities.

Conclusions. Canada's experience in the successful integration of immigrants into society and the labor market deserves a more thorough study, the identification of positive ideas, their critical reflection, and implementation in the practice of the integration of internally displaced persons in Ukraine.

Keywords: *adults; immigrants; Canada; educational programs for adult immigrants; main characteristics; disadvantages.*

Одержано редакцією 10.08.2023
Прийнято до публікації 27.08.2023